

закладу; 3) виконання керівником специфічних функцій – прогнозування, формування мети, планування, організації, координації, активізації, контролю, духовного розвитку.

Отже, управління нововведеннями – це необхідна функція сучасної системи освіти, яка спрямована на пристосування галузі до постійних змін зовнішнього соціально-економічного середовища. Мета інноваційного освітнього закладу полягає в забезпеченні його функціонування на основі найефективнішої організації навчально-виховного та управлінського процесів і конкурентоспроможності нових освітніх послуг.

Зауважимо, що в наш час формування менеджменту в освіті стає, як форма існування освітніх закладів, що забезпечує їх конкурентоспроможність на ринках освітніх послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабій Р. П. Менеджмент у розвитку вищої освіти і науки [Текст] / Р. П. Бабій // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. – 2013/2. – № 11. – С. 174-176.
2. Васильєв А. Вебометричні рейтинги як складова інструментарію ефективного менеджменту ВНЗ [Текст] / А. Васильєв, Д. Фільченко // Вища школа: науково-практичне видання. – 2013/1. – № 2. – С. 37-44.
3. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Харків: Константа, 2006. – 272 с.
4. Доброскок І. Інформаційне забезпечення освітнього середовища майбутніх соціальних педагогів як засіб активізації й інтенсифікації управління навчальним процесом у ВНЗ [Текст] / І. Доброскок // Рідна школа: щомісячний науково-педагогічний журнал. – 2012/2. – № 8/9. – С. 37-41.
5. Зелінська Г. О. Освітній менеджмент в умовах інноваційного соціально-економічного розвитку регіону [Текст] / Г. О. Зелінська // Формування ринков. відносин в Укр: Збірник наукових праць. – 2011/1. – N 2. – С. 93-96.
6. Коцур В. Наукова, освітня, просвітницька місія університету [Текст] / В. Коцур // Рідна школа: щомісячний науково-педагогічний журнал. – 2012/2. – № 11. – С. 3-9.
7. Лопушанська Г. Місія освітнього менеджменту й технологія його впровадження [Електронний ресурс] / Г. Лопушанська. – Електрон. текстовые дан. // Українознавство: науковий громадсько-політичний культурно-мистецький релігійно-філософський педагогічний журнал. – 2012/2. – № 3. – С. 164-170.
8. Лопушанська Г. Місія освітнього менеджменту й технологія його впровадження [Текст] / Г. Лопушанська // Освіта і управління: Науково-практичний журнал. – 2012/1. – Том 15, №2/3. – С. 45-54.

К. М. Куцик,

старший викладач,

Національний технічний університет України

«Київський педагогічний інститут»

НТП ТА ПРОБЛЕМА ОЦІНОК ЙОГО ВИВІРНОСТІ

Магістральним шляхом та змістом сучасної цивілізації є процес, який прийнято визначати поняттям «науково-технічна революція». Цю назву в певному розумінні можна сприймати як умовну, оскільки, у відповідності з сучасним наукознавством, революція – це зміна парадигм, трансформація, вписана в певні часові рамки. Але те, що відбувається на сьогодні під назвою НТР, має такий початок, завершення якому не передбачається, принаймні, у найближчому майбутньому. Окрім того, це вже не одна революція, а їх деяка послідовність – комп'ютерно-мережова, інформаційно-гуманітарна, нанотехнологічна, біомолекулярна, геномна та ін. Наукова спільнота, людство загалом ввійшли в стан не революції, чи революцій, а радикального техніко-технологічного перевороту у всій системі практичного перетворення світу, в якому переплетені виробничі, технологічні, соціальні, а в кінцевому підсумку – антропологічні, зміни. Отже, дослідження сучасних цивілізаційних перетворень далеко вихо-

дить за межі лише пізнавальних процесів, академічного інтересу взагалі та стає соціально-цивілізаційною проблемою.

Усі висновки та оцінки, що пов'язані з аналізом НТП, органічно переплетені з моральними, ідеологічними, філософськими, соціальними та іншими аспектами присутності людини у світі. Можна стверджувати, що навіть сама постановка проблеми моральної, антропологічної вивірності науково-технічного прогресу виходить за рамки традиційно прийнятих оцінок. Мова йде не про звичайне співставлення сциєнтичних результатів та моральних оцінок (не про за давнєну, визначену журналістами ще у середині ХХ століття, проблему фізиків та ліриків, чи з позицій західного філософування протиставлення сциєнтизму – антисциєнтизму), а про те, що моральні, соціологічні, антропологічні та інші параметри та оцінки потрібно розглядати якби з середини самого внутрішнього змісту розгортання НТП, а не привнесених ззовні оцінок. Тобто, як ці оцінки та параметри діють всередині НТП та виступають його внутрішніми імперативами.

Такий підхід до виявів змісту прогресу, що базується не на аналізі зовнішніх співставлень, а на дослідженні моральних, антропологічних, вітальних...основ НТП, підтверджується розвитком сучасної філософської думки. Насамперед, звертає увагу в цьому відношенні позиція Ф. Фукуями, який у межах своєї філософської концепції виходить на антропологічний аналіз розвитку сучасних форм взаємодії науки, техніки та технологій. Систематичний розвиток такого антропологічного розгляду виявляється в одній із останніх його праць «Наше постчеловеческое будущее» [1]. Американський філософ виходить зі своєї концепції кінця історії, вважає, що вона надалі буд здійснюватись виключно завдячуючи успіхам наук та розвитку техніки, що створюють нові типи соціумів та нашого історичного майбутнього. Цю тезу Ф. Фукуяма доводить посиланнями на досягнення біотехнологій, які дозволяють творити нові функції та якості людини і форми їхньої присутності у світі.

Провидець майбутнього, визнаний класик природознавства, В.І.Вернадський ще в тридцяті роки ХХ століття визначав ноосферу як область прояву наукової думки та технічної діяльності людини, як привнесення енергії людської культури, культури розуму в біосферу, де природа вступає в коеволюцію з розумом людини [2].

Соціолог, футуролог Е.Тоффлер ввів у науковий обіг поняття футурошоку, що означало –»надто багато змін у надто короткий період часу». Витоки, чинники футурошоку дослідник вбачав у нечувано приголомшливих темпах розвитку постіндустріальної цивілізації, тобто її техногенної складової. Саме темпи її розвитку призводять до глобальних змін у людині, звідси її тривоги та невизначеність майбутнього [3].

Індустрія сучасних високих технологій надає можливість непередбачено модифікувати фундаментальні першооснови буття природи та людини, перетворюваних у своїй універсальності все більш витонченими hi-tech, hi-hum технологіями. «Наблизитись до Всесвіту, а потім розсудливо вирішити його долю за допомогою привнесеного нашого людського розуму в його небіологічну форму – ось наше призначення. ... Ми – цивілізація людських машин, і ми створюємо всі ці пристрої для того, щоб зробити себе розумнішими» – так стверджує Рей Курцвейл у праці «Як створити розум: секрет людського мислення розкритий», що вийшла в листопаді 2012р., вчений– футуролог, «невтомний геній», «неперевершена мисляча машина» за оцінками Forbes, «найкращий провісник майбутнього для штучного інтелекту» за словами Білла Гейтса. Його теорії створені на ідеї «технологічної сингулярності» – періоді, коли люди і машини синхронізуються у точці необмеженого розвитку. І над розумні машини будуть спроможні творити альтернативно-паралельне життя в якому відбудеться радикальна зміна людини [4]. У такому технізованому майбутньому по-іншому постануть питання моралі та системи цінностей, виникатимуть проблеми, що суттєво впливатимуть на світобачення та світогляд суспільства і людини.

Який тип суспільства, людини та історії ми одержуємо внаслідок розгортання та здійснення науково-технічного прогресу та чи здатна така історія згортатись у людську особистість, як мріяли Й.Гете та М.Бердяєв, чи вона альтернативна розвитку особистості?

Можна стверджувати, що віра мислителів доби Модерну в безмежні можливості НТП, переконаність у тому, що саме техніко-технологічний розвиток є найбільшою гуманістичною цінністю, потребує нового переосмислення та нових оцінок в умовах інтелектуально-світоглядно-технічних новацій третього тисячоліття, оскільки надто багатоплановим виявився вплив на людину та планетарний соціум загалом інноваційних науково-технологічних

революцій. Тому актуалізується проблема пошуку іншої методології сучасної науки, яка б ставила антропологічні та морально-етичні проблеми найважливішим виміром в оцінках НТП та стала б новим баченням розвитку науково-технічного аспекту сучасної цивілізації.

Практика сучасних науково-технічних перетворень свідчить, що як сам НТП, так і його зміст зараз упираються та залежать від людських якостей, тобто, існує не дефіцит ідей, а дефіцит людських якостей. На зламі ХХ – ХХІ століть людство випробувало майже всі ідеї та моделі покращення майбутнього, і вони виявились, як правило, неефективними. Сучасний світ виступає як імперія людини, а людина виявляється в центрі всієї сфери науково-технічного прогресу. Наша вітчизняна філософія розв'язала, мабуть, усі суперечності та полеміку, яка визначилась навколо відомого положення К.Маркса, що у майбутньому всі науки стануть науками про людину. При всій парадоксальності такого висновку, який власне і породив полеміку, у ньому є раціональний смисл, який виходить за межі поверхових міркувань. Дійсно, а ні фізика, а ні математика чи астрономія не втраять свій предмет та не можуть бути зведені до людинознавства, але сам науково-технічний прогрес у наш час перекожливо засвідчив, що аналогія з людською діяльністю постала головним евристичним джерелом усіх найзначніших досягнень науки та технологій. Теорії алгоритмів, інформації, планування, операцій, проектування... є тому яскравим підтвердженням. Найбільш абстрактна та формалізована наука – математика «живиться» саме вказаною аналогією між математичними міркуваннями та людською діяльністю. Наочним прикладом цьому є і кібернетика, яка виходить з аналогії між проблемами людської діяльності (управління діяльністю) та функціонуванням технічних систем. Більше того, виявлена наприкінці семидесятих років ХХ ст. несамодостатність адаптаційних схем моделювання людського мислення через семантичні карти, семантичні структури та інформаційні поля мови, започаткували гуманітарну революцію, як один з напрямів розвитку НТП. Проблематика цієї гуманітарної революції виявилась актуальною з погляду концепції вітальності, тобто теорії життєдіяльності. Проблеми життя, ціннісних орієнтацій, екології, медицини, охорони здоров'я... як найважливіші для сучасного дискурсу, завданням та метою якого є збереження та розвиток людської присутності у Всесвіті. Ці проблеми визначатимуть стратегічний шлях сучасного НТП. Стає все очевидніше, що результати наукової діяльності та НТП потрібно оцінювати не лише на істинність чи хибність, а на вітальну, морально-етичну чи антропологічну значимість. Потрібно підкреслити цю обставину ще і тому, що у наукових колах дотепер панують такі погляди, що досягнуті наукові результати насамперед підлягають перевірці на істинність чи хибність. Така оцінка не забороняє погляди, згідно яким видатний фізик Е.Фермі на попередження своїх колег про те, що будівництво реакторів для виробництва ядерної зброї є небезпечним для людства, тобто, може мати непередбачувані негативні наслідки, відповів, що це немає значення, адже це цікава фізика. Такі переконання важко співставляються з моральною трагедією, яку пережили А.Ейнштейн, А.Сахаров, що вважали свою працю над засобами знищення людства зануренням у безодню.

Показовими у цьому відношенні є такі факти: як відомо, нацистські лікарі у таборах смерті ставили варварські медичні експерименти над людьми. Вони отримали результати, які не є хибними з погляду медицини, але виявились радикально гріховними, помилковими з погляду людської моральності і загальнолюдських цінностей. Вони не були використаними сучасною медициною, хоча загальні здобутки не виходили за межі істини. Науковці продовжили роботу з тваринами, щоб здобути результати більш гуманним шляхом, ніж це робили нацисти.

Окрім загальноприйнятих моральних, вітальних, істинносних та інших оцінок, людство стикається з великим багатоманіттям аксіологічного розгляду НТП. Це аналіз (не заперечуючи процедур верифікації, істинності та наукової доцільності), з використанням таких оцінок як критерії ефективності, продуктивності, економічності, достатності та ін.. Адже зараз проблеми фінансування НТП стають мірилом доцільності та сфери застосування науки. Якщо будівництво колайдерів, ядерних прискорювачів, чи польоти на далекі планети виходять за межі економічного потенціалу навіть декількох країн, то можливо такі наукові дослідження і не сприяють соціальному прогресу людства. Доводиться реально зважувати зростаючі потреби у ліквідації голоду, хвороб, бідності цілих країн... Ці конфлікти загрожують стабільності людського існування.

Наукова спільнота оновлює методологічну культуру сучасної науки, та ставить антропологічні та моральні проблеми як найважливіший вимір в оцінках науково-технічного прогресу. Нова методологічна свідомість є вже не просто соціальними імперативами науковій діяльності, вона є новітнім поглядом на розвиток науково-технічного аспекту сучасної цивілізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее. – М.: АСТ МОСКВА, 2008. – 349с.
2. Вернадский В.И. Биосфера и ноосфера. – М.: Айрис-пресс, 2009. – 576с.
3. Тоффлер Э. Шок будущего. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА, 2008. – 557с.
4. Светит ли нам вечная жизнь? www.domik.net

С. А. Литвиненко,
доктор педагогічних наук,
професор кафедри практичної психології та психотерапії,
Рівненський державний гуманітарний університет

ТЕХНОЛОГІЯ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Професіографічний моніторинг як важливий елемент системи інформаційного забезпечення освітнього процесу ВНЗ дозволяє максимально повно охопити всі компоненти складного та багатоскладового процесу підготовки майбутніх учителів початкових класів, що визначає прийняття адекватних управлінських та педагогічних рішень. Метою статті виступило визначення цілей, опис технології проведення моніторингу підготовки майбутніх учителів початкових класів до професійно-педагогічної діяльності.

З початку 90-х років у педагогічній науці з'явилися дослідження педагогічного моніторингу (В.І.Андреев, В.П.Беспалько, Л.О.Зайцева, В.А.Кальней, Д.Ш.Матрос, Д.М.Полев та ін.), що сприяли впровадженню його технологій у педагогічну практику. Педагогічний моніторинг, згідно А.А.Орлова та Є.І.Ісаєва, постає як багаторівнева ієрархічна система стеження за педагогічним процесом, яка дозволяє одержувати та використовувати інформацію про адекватність реалізованих у ньому дидактичних засобів (зміст, форми, методи навчання, режим навчальної роботи) до визначених цілей педагогічної підготовки, індивідуально-типологічних особливостей суб'єктів педагогічного процесу та специфіки середовища їхньої життєдіяльності [6].

Різновидом педагогічного моніторингу виступає професіографічний моніторинг, досліджений у роботах С.М.Силіної. Професіографічний моніторинг розглядається авторкою як процес неперервного, науково обгрунтованого, діагностико-прогностичного, планово-діяльнісного стеження за станом і розвитком процесу підготовки фахівців з метою оптимального вибору освітніх завдань, а також засобів і методів їх розв'язання [2; 7]. Об'єктом професіографічного моніторингу виступає освітній процес ВНЗ, а предметом – професійна підготовка майбутніх фахівців. Функції моніторингу (інформаційно-оцінна, пошуково-дослідницька, корекційно-формуюча, прогностична), спрямовані на забезпечення наукового підходу в управлінні навчально-виховним процесом ВНЗ, впливають із загальної мети – підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців. У зв'язку з цим важливого значення набуває забезпечення високої якості інструментарію, розробка критеріальної бази, сам процес вимірювання, статистична обробка результатів та їх адекватна інтерпретація. Провідними вимогами до педагогічного моніторингу (О.А.Абдулліна, С.М.Силіна та ін.) в системі вищої освіти є: *об'єктивність* – мінімізація суб'єктивних оцінок, врахування всіх результатів (позитивних і негативних), створення однакових умов для всіх тих, хто навчається; *валідність* – повна та всебічна відповідність контрольних завдань змісту матеріалу, який досліджується, чіткість критеріїв вимірювання й оцінки, можливість підтвердження позитивних або негативних результатів, одержаних із допомогою різних способів контролю; *надійність* – стійкість результатів, одержаних при повторному контролі, проведеному ін-